

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

הנחיה מס' 1.04

מעצרים

תחולה

יובהר כי הנחיות אלו אינן חלות על פרקליטות איו"ש (ולעניין זה ראה הנחיה 6.01.03).

1.04.01 מעצר חשודים

1. כאשר צורכי חקירה, חשד לשיבוש מהלכי חקירה, אחת מעילות המעצר (סיכון שלום הציבור, מסוכנות צבאית או הפגיעה החמורה והממשית במשמעת הצבא) או הכנת כתב אישום מחייבים להאריך את מעצרו של החשוד מעבר לתקופת המעצר הקבועה בחוק לגבי פקודת מעצר של קצין שיפוט, עשוי התובע להידרש, בהוראת פרקליט, לבקש מבית דין צבאי להאריך את מעצרו של החשוד, לתקופה הנדרשת, על מנת להשלים את החקירה ולהגיש נגדו כתב אישום, כאמור בסעיף 237 לחש"פ.

תנאי הארכת מעצר

2. ראשית, ועל מנת להקים את סמכותו של בית הדין הצבאי להורות על מעצר מכוח הארכת פקודת מעצר של מצ"ח קיימת או אף להורות עצמאית על מעצרו של חשוד, הרי שיש להצביע על קיומו של חשד סביר שנעברה עבירה (שאינה חטא). שנית, ומצטבר על התנאי המקדמי בדבר קיומו של "חשד סביר", הרי שיש להצביע על אחת מעילות המעצר מכוח ס' 13 לחוק המעצרים:

א. חשש לשיבוש מהלכי חקירה או חשש להימלטות מאימת הדין.

ב. חשד שהחשוד, אם לא ייעצר, יסכן את ביטחונו של אדם, את ביטחון הציבור או את ביטחון המדינה. כידוע, במערכת הצבאית קיימת עילת מעצר נוספת היא עילת המעצר "ההרתעתית", אשר נוסחה הוא "פגיעה חמורה או ממשית במשמעת הצבא" ובלשון זו יש לנקוט בעת בקשת המעצר (ולעניין זה ר' ע"מ 44/06 בעניינו של רס"ל רחאל).

ג. שופט המעצרים שוכנע, שיש לנקוט הליכי חקירה שלא ניתן לקיימם אלא כשהחשוד נתון במעצר. סמכות עילה זו, כידוע מוגבלת, לפרק זמן שלא יעלה על 5 ימים, כל פעם, ועד 15 ימים בסך הכול. והתנאי שמדובר במעצר רק מכוח עילה זו ולא קיימת עילה אחרת. יצוין, כי אם השופט סבור, כי לא ניתן יהיה לקיים את הליכי החקירה תוך 5 ימים, יכול הוא מנימוקים מיוחדים לעצור לתקופה ארוכה יותר (ועד 15 ימים).

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

שאלת העברת חומר החקירה לפני ובמהלך דיון המעצר

3. סעיף 74(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב 1982 קובע כי רק כאשר "הוגש כתב אישום בפשע או בעוון, רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו".
 4. על כן, העברת חומר חקירה לפני ובמהלך דיון המעצר חורגת מלשון החוק המפורש, שכן טרם הגשת כתב אישום, עדיין לא קמה החובה להעמיד לעיון החשוד ובא כוחו את חומר החקירה הקיים נגדו (בש"פ 5831/01 **יצחק חדיף נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו (1) 167).
 5. עם זאת, מקום שביה"ד מבקש שהתביעה תשקול, במידת האפשר, להעביר חלק מהחומר לעיון (במיוחד שעה שהדבר יכול להשפיע על הארכת המעצר או אי הארכתו וראה ע"מ 22/00 **מכלוף**), ההחלטה, מה מחומר החקירה להעביר לעיונו של החשוד ובא כוחו, תלויה בצורכי החקירה והיא נתונה לשיקול דעתו של החוקר המנהל את החקירה או של התובע הצבאי.
- המבחן לצורך קביעה אודות חומר החקירה שראוי שיועבר עובר להגשת כתב האישום הינו "**מבחן סיכול החקירה**".
- בהתאם על התובע לשקול איזה מחומר החקירה ביחס לפעולות החקירה הקיימות והצפויות ראוי שייוותר, בשלב זה, לעיני התביעה בלבד ואיזה ניתן יהא להעביר להגנה (ר', למשל, בש"פ 2581/07 **מדינת ישראל נ' אברהם (טולי) גולדנברג**, פדאור (לא פורסם) 07 (8) 813; ב"ש 316/81 **פיקרז' ואח' נ' מדינת ישראל**, פ"ד ל(1) 692; ב"ש 70/86 גינדי נ' מדינת ישראל, פ"ד מ (1) 449).

שחרור ממעצר וסוגי מעצר

6. מקום בו הוחלט עם סיום החקירה או מטעם אחר, כי לא ראוי עוד לעמוד על המשך מעצרו של חשוד, הרי שתוצא הודעה מסודרת לבית הדין ולבסיס הכליאה בו שוהה החשוד, על כי "התביעה איננה עומדת עוד על המשך מעצרו של החשוד בהקשר לחקירה הספציפית וזאת בהעדר אסמכתא אחרת למעצרו (הבהרה הנדרשת במקרים בהם עשויות להתקיים חקירות מקבילות בגין חשדות שונים)". התובע הפיקודי יוודא כי הודעה זו התקבלה הן על ידי בית הדין והן על ידי בסיס הכליאה.
7. מקום בו הוחלט, לאחר סיום החקירה או מטעם אחר (כגון משאין מתעורר עוד חשש לשיבוש מהלכי משפט באם לא ייוותר החשוד במעצר "סגור"), כי לא ראוי עוד לעמוד על המשך מעצרו **הסגור** של חשוד, אך כי קיימת אחת מעילות המעצר בהתאם לפסיקה הצבאית, ולאור סוג העבירה בה חשוד החייל (ולכך ר' פרק העבירות הנחיה מס' 2), תשקול התביעה עתירה לחלופת מעצר בדמות "**מעצר פתוח**" (היינו מעצר במסגרתו מוחזק החשוד בתנאים מגבילים ביחידה, אשר זהותה תיקבע על-ידי בית הדין הצבאי, ואשר לתנאיו יש לפעול בהתאם להוראת פיקוד עליון מס' 5.0211 וכן בהתאם להוראות בית הדין הצבאי אשר הורה על השמתו של החשוד במעצר "פתוח") או בדמות **שחרורו של הנאשם בתנאים**.

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

8. מקום בו חרף בקשת התובע הצבאי להורות על המשך מעצרו הסגור של החשוד, הוחלט על-ידי בית הדין הצבאי, כי אין מקום להורות על המשך מעצרו של החשוד (באם מדובר במעצר סגור שחרורו למעצר "פתוח", שחרורו בתנאים- של מי שיש סמכות לכך- או שחרורו כליל ממעצר; באם מדובר במעצר "פתוח" שחרורו של החשוד כליל), יש לנהוג כדלהלן:

א. התובע הצבאי הנוכח באולם יבקש שהות לפרק זמן סביר על מנת לשקול הגשת ערר. אם בית הדין אינו נעתר לבקשת התובע למתן שהות או כי זו נקצבת לפרק זמן שאינו סביר, יבקש התובע הצבאי את עיכוב ביצועה של ההחלטה על מנת לשקול הגשת ערר.

ב. בהמשך לאמור, תועבר החלטת בית הדין מיידית ללשכת התובע הצבאי הראשי לצורך שקילת הגשת ערר על ההחלטה.

ג. הוחלט על הגשת ערר, בעניין ההחלטה, יבקש התובע הצבאי את עיכוב ביצועה של ההחלטה על מנת לאפשר לגורמי התביעה לערער על ההחלטה. הוחלט שלא להגיש ערר על החלטת בית הדין הצבאי, תימסר הודעה מסודרת לבית הדין בדבר ההחלטה.

ד. הוחלט על הגשת ערר יודיע על כך התובע הצבאי באופן מיידית לבית הדין הצבאי לערעורים, והודעת הערר תועבר לבית הדין בהקדם האפשרי.

9. יובהר, כי בשינויים המחויבים, הרי שאף בעת שחרור ממעצר עד תום ההליכים, ינהג התובע בהתאם לשלבים האמורים.

מעצר "חדש" בגין עבירה נוספת במסגרת הוראת מעצר קיימת של בית הדין

10. לפי קביעתו של בית הדין הצבאי לערעורים בעניין שריקי (ע"מ 5/94) לפיה, מקום בו חייל מצוי במעצר בגין עבירה אחת ולאחר מעצרו מתגלה חשד כי עבר **עבירה אחרת**, הרי שיש להוציא פקודת מעצר כנגדו, גם בגין העבירה החדשה, במועד בו מתגבשת עילת מעצר ולא להמתין מן הטעם שהחייל ממילא מצוי במעצר. מובן, כי אם החייל היה מצוי במעצר בגין עבירה פלונית, ממנו שוחרר, למעצר פתוח או לחלוטין, אין הדבר שולל את הסמכות להוציא פקודת מעצר כנגדו בגין עבירה אחרת, במועד מאוחר יותר.

11. אולם, במקרים בהם במהלך חקירה כנגד חשוד - אשר לגביו ניתנה החלטה שיפוטית בדבר מעצרו הפתוח או שחרורו ממעצר - נמצאות **ראיות חדשות**, השייכות **לסוג** העבירות שבגין נעצר החייל מלכתחילה, דרך המלך היא לבקש **עיון מחדש** בהחלטת המעצר, כאשר מדובר ב**ראיות מהותיות**, המצדיקות זאת. אף אם הראייה החדשה מצביעה על עבירה חדשה, אך מאותו סוג של העבירות הנחקרות, אזי, הגם שיש סמכות להוציא פקודת מעצר חדשה, הדבר אינו רצוי, באשר יש בכך ולו מראית עין של שינוי למעשה של קביעתו הקודמת של בית הדין. ליישום של הדברים תוך אישור השבתו למעצר סגור של מי שהיה נתון במעצר פתוח למשך מספר ימים עקב התחדשות נסיבות ר' ע"מ/5/09 בעניינו של **רב"ט בסול**.

12. לפיכך, הוצאת פקודת מעצר חדשה בשל ראיות חדשות לעבירות מאותו סוג ובמהלך אותה חקירה, תיעשה רק בנסיבות חריגות ובאישור פרקליט עובר להוצאת הפקודה. ככלל, אישור להוצאת פקודת מעצר חדשה במצבים מעין אלו יינתן אך במקרים בהם מתעורר חשש ממשי מפני שיבוש הליכי החקירה,

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

במקרים בהם יש חשש של ממש להמלטות מן הדין, במקרים בהם הצטברו ראיות לעבירות נוספות מאותו סוג, שהצטברותן עשויה להצדיק את מעצרו של החשוד או במקרים בהם נשקפת מהחשוד מסוכנות ממשית וחמורה, כאשר אי מעצרו **המיידי** של החשוד עלול לפגוע פגיעה משמעותית באינטרס הציבורי. במקרה שבו נעצר חשוד על פי פקודת מעצר כאמור, יש להביאה, **בהקדם האפשרי**, לאישורו של בית הדין הצבאי.

13. הותרתו של חייל בתנאי מעצר פתוח, כאמור לעיל, חרף גילוי ראיות חדשות, תושפע בחלק מן המקרים מפסיקתו של בית הדין לערעורים בעניין **סריה (ע"מ 36/05)**, שם נקבע כי חייל אשר מצוי במעצר פתוח ביחידתו תקופת זמן שעולה על שבוע "אין להורות על החזרתו למעצר ממשי אלא אם כן נשקפת ממנו מסוכנות רבה, כפועל יוצא מעבירות חמורות ביותר, או שמדובר במי שמעל באמון או הפר את תנאי השחרור במהלך תקופת שחרורו, או שקיים חשש סביר להימלטותו מן הדין או לשיבוש מהלכי משפט על ידיו אם לא יוחזר למעצר ממש".

סמכות עצמאית של בית הדין למעצר

14. בהתאם להוראות חוק המעצרים סעיפים 12, 13 ו-17, הרי משהובא חשוד להארכת מעצר, עומדת לו לבית המשפט הדין בשאלת המעצר סמכות לעוצרו, ולו כסמכות מקורית למעצר או כסמכות להאריך מעצר.

15. כבר נפסק רבות בעבר על-ידי בית המשפט העליון, כי פגמים אשר נפלו בצו מעצר המקורי אין בהם כדי להשמיט את סמכותו של בית המשפט להורות בבקשה להארכת מעצר על מעצרו של חשוד. המסקנה היא, כי גם אם ארעה תקלה, והחשוד הובא להארכת מעצר לאחר עבור המועד, כך שפקעה לה פקודת המעצר, הרי ידון בית המשפט בבקשת המעצר לגופה ויחליט בה (לעניין זה ר' בש"פ 6836/99 **טלעת אלרואגי נ' מדינת ישראל**, פ"ד נג (5) 213; בש"פ 3979/98 **מדינת ישראל נ' דרור ג'נח**, פדאו"ר (לא פורסם) 98 (3) 511).

16. יובהר, כי פסיקתו של בית הדין הצבאי לערעורים אימצה בשורת פסקי דין הוראות אחדות מחוק המעצרים, בנוגע להליכי המעצר לפי החש"ץ, גם מקום שאלה לא מאוזכרות בסעיף 243ג' לחש"ץ, אשר קובע את הוראות חוק המעצרים שנקלטו לתוך החש"ץ. כך הוא לעניין הסעיפים הנ"ל, כמו גם לגבי סעיף 15 לחוק המעצרים (העוסק בסדרי הדין הנוגעים לבקשת המעצר ולדיון במעצר) (ולעניין תחולת ההוראות הנ"ל ר' ע"מ 46/03 בעניין **סטרומו**; ע"מ 15/01 בעניין **אבו בכר**; ע"מ 41/01 בעניין **פדרמן**). נוכח האמור, את הסוגיה מעלה בדבר סמכותו העצמאית של בית המשפט הדין בשאלת המעצר יש לקרוא אף לתוך המערכת הצבאית ולהחילה, בשינויים המחויבים, אף ביחס לסוגיית סמכותו העצמאית של בית הדין הצבאי להורות על מעצרו של מי שבפקודת המעצר הראשונית בעניינו נפלו פגמים או שהיא פקעה.

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

מועד דיון המעצר

17. עצור החשוד בביצוע עבירה, אשר מתבקשת הארכת מעצרו יובא בפני שופט בהקדם האפשרי ולא יאוחר מ-24 שעות מעת מעצרו. ככלל, יש להקפיד, כי חשוד שנעצר בין השעות 11:00 עד 17:00 יובא לדיון בהארכת מעצרו עד 11:00 בבוקר למחר.

18. עצורים שנעצרו החל מיום חמישי או החל מהיום שלפני ערב חג בשעה 13:00 ועד שמונה שעות לפני כניסת השבת או החג, יובאו להארכת מעצר לכל המאוחר במהלך תורנות שישי או ערב חג מוקדם ככל הניתן, ובהתחשב, בין היתר, במועד כניסה השבת או החג ובאפשרות החייל להגיע לביתו טרם כניסתו.

19. עצורים שנעצרו החל משמונה שעות לפני כניסת השבת או החג ועד ליום שבת או החג בשעה 11:00 בבוקר (כאשר משך השבת, החג או הצירוף ביניהם לא עולה על 48 שעות) יובאו לדיון בהארכת מעצרו לא יאוחר מתום ארבע שעות מעת צאת השבת או החג, או לא יאוחר מתום עשרים וארבע שעות מעת מעצרו, הכל לפי המאוחר.

20. על אף האמור בסעיף 19, ניתן להביא עצור לדיון בהארכת מעצרו עד ליום ראשון או יום למחרת החג לא יאוחר מתום חמש עשרה שעות מעת צאת השבת או החג, או לא יאוחר מתום עשרים וארבע שעות מעת מעצרו, לפי המאוחר. זאת, במקרים חריגים בלבד ורק אם התקיימו כל התנאים **המצטברים** הבאים:

- א. במדינה נוהג שעון קיץ (קרי, מתקיים האמור בסעיף 3 לחוק קביעת הזמן, התשנ"ב-1992);
- ב. העצור מצוי במתקן מעצר מרוחק מבית הדין הצבאי, למשל - בסמוך לבסיסי המשטרה הצבאית ערבה או גליל;
- ג. סבר הפרקליט התורן, באישורו של התצ"ר או סגנו, כי נוכח מקום הימצאו של העצור והמועד בו צפוי להגיע לבית הדין התורן, לא ניתן להבטיח את עריכת דיון המעצר בשעה סבירה;
- ד. סבר הפרקליט התורן, באישורו של התצ"ר או סגנו, כי נוכח שעת מעצרו של העצור, לא ניתן יהיה לקיים את הדיון בעניינו בערב שבת או החג.

21. בנוסף על האמור בסעיף 20, ככל שמתקיימות נסיבות חריגות הנובעות ממוג אוויר קיצוני או ממצב ביטחוני חמור, אשר אינן מאפשרות קיום דיון המעצר או הבאת העצור לבית הדין באופן המתיישב עם שמירה על ביטחונו של העצור ומלוויו, ניתן להביא עצור לדיון בהארכת מעצרו עד ליום ראשון או יום למחרת החג, לא יאוחר מתום חמש עשרה שעות מעת צאת השבת או החג, או לא יאוחר מתום עשרים וארבע שעות מעת מעצרו, לפי המאוחר. אף זאת, במקרים חריגים בלבד, על דעת הפרקליט התורן, ובאישורו של התצ"ר או סגנו. במסגרת החלטתה אם לאשר חריגה כאמור, יישקל גם טיב החשדות המיוחסים לעצור.

יובהר, כי כ"נסיבות חריגות" הנובעות ממצב ביטחוני חמור כאמור לעיל, ייכללו, בין היתר, נסיבות אלו:

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

- א. היערכות ממשית למבצע צבאי או התנהלותו של מבצע צבאי כאמור, בגזרה הגיאוגרפית הנוגעת בדבר.
- ב. הכרזת "שטח צבאי סגור" על ידי הגורם המוסמך בצה"ל או קביעת שטח מוגבל בתנועה על פי הוראות משטרת ישראל, בגזרה הגיאוגרפית הנוגעת בדבר.
- ג. סיכון ממשי להתממשות אירוע חבלני רב נפגעים או מלחמתי בגזרה הגיאוגרפית הנוגעת בדבר, ובכלל זה בעת "התקפה" כפי שמוגדרת בחוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א-1951 ובעת ירי טילים.
22. באותם מקרים חריגים, בהם תותר הבאת עצור לדיון בהארכת מעצרו בהתאם לסעיפים 20 ו-21 לעיל, הארכה שתינתן לא תשמש לשם ביצוע פעולות חקירה המצריכות, כחלק אינטגרלי מהן, את נוכחותו הפרונטאלית של העצור.
23. ככלל, עצור שיובא לדיון בהארכת מעצרו בהתאם לאמור בסעיפים 20 ו-21 לעיל, יובא לבית הדין במחוז השיפוט הרלוונטי בעניינו.

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

1.04.02 מעצר נאשמים עד תום ההליכים המשפטיים

כללי

1. מעצרו עד תום ההליכים המשפטיים של נאשם הינו אמצעי קיצוני השולל את חירותו של הנאשם, בטרם תוכח אשמתו מעבר לכל ספק סביר. לפיכך, יש לשקול בזהירות ובקפדנות, אם ראוי לעתור עם הגשתו של כתב אישום למעצר עד תום ההליכים. סעיף 243 לחש"פ נותן בידי שופט תעבורה, נשיא בית דין צבאי מחוזי, אב בית דין ושופט משפטאי של בית הדין הצבאי לערעורים את הסמכות להורות על מעצרו של נאשם עד לסיום ההליכים המשפטיים נגדו (שופט תעבורה מוסמך להורות על מעצרו לתקופה שלא תעלה על שלושים ימים).

2. אין בחש"פ הוראות הקובעות את הדרישה הראייתית או את עילות המעצר המאפשרות מתן החלטה למעצר עד לתום ההליכים. בכל הנוגע למידת הראיות הדרושות לצורך הקמת תשתית מספקת לצורך מעצר חייל עד לתום ההליכים חלה הלכתו של ביהמ"ש העליון לגבי תיקים פליליים רגילים (לכך ר' בש"פ 8087/95 **זאדה נ' מ"י**, פ"ד נ(2) 133 (להלן "הלכת זאדה"); בכל הנוגע לעילת המעצר, לצד עילות המעצר הרגילות, המנויות בסעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה מעצרים), התשנ"ו 1996 (להלן "חוק המעצרים") מתקיימת במערכת הצבאית עילה נוספת ייחודית של חשש לפגיעה חמורה או ממשית במשמעת הצבא המכונה גם "העילה ההרתעתית" (וראה לעניין זה בג"צ 695/88 **אדלר נ' ביה"ד הצבאי לערעורים**, פ"ד מג(2) 185; בש"פ 3513/95 **רב"ט שרגאי נ' התובע הצבאי, פרקליטות חיל האוויר**).

סדרי דין

3. הדיון בבקשה למעצר עד תום ההליכים יתנהל על פי בקשת התביעה, בנוכחות הנאשם ובא כוחו (אם הספיק הנאשם לבחור לעצמו סניגור שייצגו). במקרים חריגים מאוד, ניתן לקיים דיון בבקשה למעצר עד תום ההליכים של נאשמים המואשמים בעבירות לפי סעיף 94, 92 או 121 לחש"פ, ללא נוכחות הנאשם (ראה בג"צ 3788/95 **גרבוניצקי נ' ביה"ד הצבאי לערעורים** (לא פורסם) וכן ע"מ/19/99 **סמל ביטון**).

4. נדחתה בקשת התביעה במלואה (ביה"ד הצבאי הורה על שחרור מלא של הנאשם ממעצר) או באופן חלקי (ביה"ד הצבאי הורה על שחרור הנאשם למעצר "פתוח" או שחרור בתנאים מגבילים) ישקול הפרקליט אם לפנות לתובע הצבאי הראשי בשאלה, האם להגיש ערר על ההחלטה. החליט התובע הצבאי הראשי להורות על הגשת ערר- יבקש התובע מבית הדין קמא להורות על עיכוב הביצוע של החלטתו, לפי סעיף 240(ג) לחש"פ (לצורך כך ראה השלבים כפי שפורטו בסעיף 8 להנחיה 1.04.01).

5. הוגש ערר מעצר על-ידי התביעה- יופיע בערר הפרקליט, סגנו, התובע הפיקודי, או תובע אחר, באישור התובע הצבאי הראשי.

6. על התובע המופיע בערר מעצר (בין בערר שהוגש מטעם התביעה ובין בערר שהוגש מטעם הנאשם) לדווח לתובע הצבאי הראשי על קיום הערר ועל תוצאותיו ולהעביר לעיונו את ההחלטה בו, על נימוקיה, והכל בסמוך למועד מתן ההחלטה בערר.

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

הצגת פרטי "רישום משטרתי פנימי" (תיקי מב"ד) וראיות המצויות בתיקי חקירה פתוחים

7. שילוב הוראות סעיפים 5(א) ו-11 לחוק המרשם הפלילי ותקנות השבים, התשמ"א 1981 יחד עם פריט (י) לתוספת הראשונה לחוק זה, מוביל למסקנה, כי המשטרה והפרקליטות רשאים למסור לבית המשפט מידע מן המרשם הפלילי וכן "פרטים בדבר משפטים וחקירות פליליים התלויים ועומדים" נגד הנאשם, ובלבד שהגילוי "מהותי לנושא הדיון" או ש"הוא נדרש לבירור מהימנותו של עד, ובעל דין ביקש את הגילוי".

8. ככלל, פלט מחשב ובו רשימת תיקי מב"ד כשלעצמו, אינו יכול לשמש ראיה בת-הגשה בשלב מעצר עד תום ההליכים (בשונה משלב המעצר לצורכי חקירה). עצם קיום תיק פתוח נגד אדם, לא יכול ללמד על עוצמת הראיות המצויה בו, ואולם ברי כי ישנם מצבים בהם הראיות המצויות בתיקים פתוחים נגד הנאשם, כתבי האישום שהוגשו בעקבותיהן ולעתים רחוקות אף הפלט עצמו, רלוונטיים לדיון במעצר עד תום ההליכים, בעיקר לצורך הוכחת אחת מהעילות המצדיקות מעצר מסוג זה.

9. נוכח האמור, הכלל הוא כי לעניין שימוש בתיקי מב"ד עומדים ותלויים נגד הנאשם, ככל שהם רלוונטיים, אין מניעה להעמידם לעיונו של בית הדין הצבאי הדין בבקשת המעצר, על מנת ללמוד על קיומן של עילות מעצר בעניינו של הנאשם (להלן), אלא שככלל אין להסתמך על פלטים של תיקי מב"ד בשלב המעצר אך ניתן להסתמך על **החומר גופו**, אם עיין בו בית המשפט הדין במעצר (בש"פ 6178/06 פלוני נ' מדינת ישראל; ע"מ/24/07 בעניינו של סמל גאולי; ע"מ/107/08 בעניינו של טור' בקוש).

10. אי לכך השימוש בתיק מב"ד ייעשה כדלהלן:

א. מקום בו הוגש כתב אישום זה מכבר: רשאי התובע להגיש כתב אישום תלוי ועומד נגד הנאשם בעניין אחר אם יש בו, להבנתו, כדי ללמוד על התקיימות אחת מעילות המעצר. בעניין זה עומדת לתביעה הצבאית חזקת תקינות מעשה המנהל שבהגשת כתב אישום (אף כי מומלץ לעיין, באופן מקדמי, בתשתית הראייתית המבססת כתב אישום זה, היות שההגנה עשויה לבקש להתייחס לגוף ראיות אלה). מובן, שניתן ולעיתים אף כדאי, להגיש את חומר הראיות עצמו גם במקרה זה.

ב. מקום בו קיימות ראיות העשויות להיות רלוונטיות להוכחת עילות המעצר וטרם התקבלה החלטה מוסמכת בדבר הגשת כתב אישום: הרי, שכאמור, ככל שאלה רלוונטיות להוכחת התקיימות עילות המעצר, יש להציג בפני בית הדין את החומר גופו.

עילות מעצר

11. עילות המעצר הרגילות המפורטות בסעיף 21 לחוק המעצרים - יסוד סביר לחשש ששחרור הנאשם יביא לידי שיבוש הליכי המשפט או שהנאשם ימלט מן הדין, או שיש חשש (הנלמד מנסיבות ביצוע העבירה או מהותה) שהנאשם יסכן את חייו של אדם, את שלום הציבור או את ביטחון המדינה - תחייבנה, ככלל, הגשת בקשה למעצר עד לתום ההליכים המשפטיים. עבירות המקימות חזקה, כי הנאשם עלול לסכן את שלום הציבור ובהן רק מעצר ממשי יהלום את המסוכנות הן עבירות על פקודת הסמים, למעט עבירות שנועדו לשימוש עצמי בסם, עבירות שנעברו תוך שימוש באלימות או באכזריות או תוך שימוש בנשק

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

חם או קר או באש או בניסיון או באיום לעבור עבירה כזו וכן עבירות שנעברו בקטין או בחסר ישע (וראה, למשל, בש"פ 8977/96 פלוני; בש"פ 6955/97 דאדשב).

12. במהלך השנים האחרונות צומצם היקפה של עילת הפגיעה במשמעת תוך יישום עיקרון המידתיות, כפי שהתווה ע"י חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (ראו ע"מ 15/97 בעניין טור' דמרי, ע"מ/98/11 בעניין רב"ט מילשטיין, ע"מ/98/25 בעניין טור' בן חמו, ע"מ/07/49 בעניין סגן י' ג'). תקפותה של עילת מעצר זו, המכונה גם "העילה ההרתעתית" עשוי להיפגע בהתקיים נסיבות כגון נוסנות העבירה (ע"מ/02/35 בעניין סמל אמינוב), שיהוי בהליכי חקירה (ראו ע"מ/95/29 בעניין רב"ט דוד, ע"מ/97/47 בעניין טור' סטנקביץ' והשוו ע"מ/08/24 בעניינו של א.מ.), התמשכות ההליכים הצפויה (ע"מ/08/72 בעניין פרג'ון), ואפליה בין נאשמים המעורבים באותה פרשייה (ע"מ/95/29 בעניין רב"ט דוד ואח').

עילת המעצר של פגיעה במשמעת בצבא מתעוררת במקום שבו צורכי ההרתעה והמסוכנות הצבאית קמים למול הפגיעה החמורה או הממשית במשמעת הצבא, אשר גלומה במעשיו של הנאשם, וכך אף יש לנהוג בעילה צבאית ייחודית זו (ראו: ע"מ 46/01 בעניין רב"ט דוברינסקי, ע"מ/06/44 בעניין רס"ל רחאל).

אוכלוסיות מיוחדות

13. העילה ההרתעתית חלה גם על חיילים סדירים, ששותרו במהלך תקופת המעצר משירות ואף על אנשי מילואים, שסיימו תוך כדי המעצר את שירות המילואים. לצד עיקרון זה הבהיר ביה"ד הצבאי לערעורים, כי במסגרת בחינת תחולתה של עילת המעצר ההרתעתית יש לתת משקל לעובדה, שהנאשמים אינם צפויים לחזור לשירות צבאי לאחר יציאתם את הכלא. ביה"ד הבהיר, כי "אין לראות בשיקול השחרור משירות שיקול מכריע, ואפשר ששיקולים אחרים יאפילו עליו" (ראו ע"מ/97/16 בעניין סמל חדד ו- ע"מ/99/32 בעניין סמ"ר שגיא, ולמול זאת ע"מ/07/71 בעניין טור' גורב, ע"מ/09/1 בעניין טור' סולסן). שיקול כזה הוא הרצון למנוע אפלייתו לרעה של מעורב אחר בפרשה, אשר נותר במעצר בשל היותו חייל.

14. יש לקבל את אישורו של התובע הצבאי הראשי כל אימת שנשקלת בקשה לעצור חשוד, ששחרר משירות צבאי בטרם נעצר, במקום שבו מתבסס המעצר רק על עילת המעצר ההרתעתית. כמו-כן, נוכח ייחודה של עילת המעצר ההרתעתית למסגרת הצבאית, נקבע כי במקרים בהם חייל עצור בגין העילה ההרתעתית כעילת מעצר יחידה, לפרק זמן העולה על 30 ימים, על התובע הפיקודי לקבל אישור מאת התובע הצבאי הראשי באשר להמשך המעצר. כאשר המעצר נמשך מעבר ל 60 ימים, יש לקבל את אישור הפרקליט הצבאי הראשי באשר להמשכו, וזאת בהתאם להתחייבות הפצ"ר במסגרת בג"ץ 5666/97 טור' (מיל.) לי לוי נ' מפקד בס"כ 394 ואח'.

15. באשר לאזרחים עובדי צה"ל נפסק, כי עילות המעצר לאחר אישום נקבעות ע"פ החשיץ, וכי שאלת מעצרו של נאשמים אלה תוכרע על פי דיני הצבא ובהתאם לפסיקה החלה בעניין זה (ע"מ/96/4 בעניין אע"ץ אזולאי).

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

מעצר עד תום ההליכים קווים כלליים

16. לא ניתן, מטבע הדברים, להמציא רשימה סגורה של עבירות או סיטואציות, בהן ניתן לומר מראש, כי מוצדק לבקש מעצר עד לתום ההליכים של הנאשמים בעבירות בגינן מתבקש המעצר; בכל מקרה ומקרה יש לשקול, זה מול זה, את האינטרס הציבורי ו/או הצבאי, המצדיק החזקת הנאשם במעצר (חשש כי ישבש את הליכי המשפט, יטריד עדים, יימלט מאימת הדין, יפגע בשלום הציבור או במשמעת הצבאית), ואת הנסיבות הכלליות של המקרה, האפשרות למנוע הפגיעה באינטרס הציבורי בדרך פחותה בחומרתה (כגון החזקה במעצר פתוח, או שחרור בתנאים מקום בו הדבר אפשרי).

17. עם זאת, ניתן לשרטט בקווים כלליים מספר עבירות, המצדיקות, ככלל, בהתחשב באופיין ובמהותן עתירה למעצר עד לתום ההליכים המשפטיים מן הטעם של פגיעה במשמעת הצבאית. מובן, כי בחלק מן המקרים עשויות להתקיים אף עילות מעצר נוספות לצד הפגיעה במשמעת הצבאית. התייחסות מפורטת לשאלת המעצר ניתן למצוא בפרקים הדנים בעבירות הספציפיות. להלן יפורטו בתמציתיות ובכלליות חלק מן העבירות והנסיבות המצדיקות, בד"כ, מעצר עד תום ההליכים (מכוח עילות המעצר השונות לבדן ובהצטברן).

וידגש, כי הרשימה דלהלן איננה רשימה סגורה

א. עבירות בגידה או ריגול (לפי פרק ז' סימן ב' ו-ד' לחוק העונשין), עבירות של פגיעה בכוחות המזוינים (לפי סימן ג' לפרק האמור), עבירות של בגידה (סעיף 43 לחש"ץ), עזרה לאויב (סעיף 44 לחש"ץ ובמקביל חריגה מסמכות עד כדי סיכון ביטחון המדינה ר' ע"מ/99/08 בעניין רב"ט אדרי ורב"ט אורלי), התנהגות מחפירה (סעיף 45 לחש"ץ), מרידה (סעיף 46 לחש"ץ), מתן יד למרידה (סעיף 47 לחש"ץ), מרי (סעיף 48 לחש"ץ), הסתה למרי (סעיף 50 לחש"ץ), זריעת בהלה (סעיפים 51-52 לחש"ץ), תעמולה הפוגעת במשטר הצבאי או במשמעת הצבא (סעיף 53 לחש"ץ), גילוי ידיעות (סעיף 57 לחש"ץ), נטישת משמרת (סעיף 58(א) סיפא לחש"ץ), ביזה (סעיף 74 לחש"ץ ר'), למשל, ע"מ/76/07 בעניין סמל עזרא) ועבירות לפי סעיפים 86-87 לחש"ץ.

ב. חיילים, החשודים בעבירות על פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג 1973, למעט עבירה של שימוש חד פעמי בסם מסוג קנאביס, בנסיבות אזרחיות או החזקה של כמות קטנה של סם מסוג קנאביס בנסיבות אזרחיות; חיילים, החשודים בביצוע שימושים ספורים של סם מסוג קנאביס (4-2 הזדמנויות), בנסיבות אזרחיות, לאורך השירות, ייעצרו במעצר פתוח, ואולם יש לזכור כי ייתכנו מקרים של ארבעה מעשי שימוש בסם ואף פחות שיצדיקו מעצר ממשי, בהתקיים נסיבות מחמירות (וראו בהקשר זה: ע"מ 20/09 רס"ל סואעד; ע"מ/67/01 סמל פרידלוד נ' התובע הצבאי הראשי, פס' 9 (2001); ע"מ/22/08 התובע הצבאי הראשי נ' טור' לגסה, פס' 9 (2008); ע"מ/44/98 התובע הצבאי הראשי נ' טור' שמאילוב, פס' 4 (1998)); חיילים, החשודים בשימוש חד פעמי בסם מסוג קנאביס ביחידה, ייעצרו במעצר סגור, אלא במקרים חריגים, בהיעדרן של נסיבות מחמירות כלל (ראה ע"מ/66/07 התובע הצבאי הראשי נ' ניסון) כגון: שימוש בצוותא או בנוכחות חיילים נוספים; שימוש בסמוך למשימה הדורשת עירנות או במהלכה, ראו ע"מ/11/98 בעניין רב"ט מילשטיין, ע"מ/25/98 בעניין רב"ט בן חמו, ע"מ/9/99 בעניין טור' חזון);

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

יובהר, כי מעצרים של אלה הכושלים באופן חד-פעמי בשימוש בסם מסוכן, מסוג קנאביס, בתוככי היחידה הצבאית יהא מוצדק, ככלל, כאשר מדובר בעישון סם על ידי חייל **במסגרת שעות הפעילות שלו (או זמן קצר לפני כן)**. מחוץ לשעות הפעילות יהיה מעצר "סגור" מוצדק מקום שמדובר בכישלון חד-פעמי, **בנסיבות מחמירות** כגון כאשר מדובר בנהג, הנמצא פני מילוי משימת נהיגה או בלוחם, הנמצא בכוננות להפעלתו (ע"מ/98/11 בעניין רב"ט מילשטיין) או כאשר מדובר בצוותא או בנוכחות אחרים (ע"מ/07/66). הנסיבות המחמירות האמורות אינן רשימה סגורה וממצה של המקרים החריגים (ע"מ/02/28 בעניין טורי' טימופייב) - כך למשל, הוחלט על מעצרו הסגור של נאשמים שעשו שימוש בסמים "קלים" באורח חד פעמי, עת שהו במוצב קדמי בלבנון (ע"מ/04/4 בעניין רב"ט סויסה), במשימת שמירה בתעסוקה מבצעית (ע"מ/02/14 בעניין סמל וורנובסקי) או זמן קצר לפנייה (ע"מ/01/63 בעניין רב"ט חיון), במתקן הכליאה (ע"מ/99/32 סמ"ר שגיא) ובמהלך הטיירונית. כך גם, באישומים דומים ובנסיבות צבאיות, שימשה דרגתו הגבוהה של נאשם "נסיבה מחמירה" המצדיקה את השמתו במעצר סגור (ע"מ/05/22 בעניין סגן כהן).

כך הוא אף בנסיבות מעין צבאיות, היינו, אף כשחייל יוצא זמנית מכותלי בסיס יחידתו לצורך עריכת השימוש בסם, הרי שעדיין בכוחן של "נסיבות מחמירות" כדי להצדיק את מעצרו הסגור עד לתום ההליכים (ע"מ/05/21 בעניין טורי' בעדני, ע"מ/07/7 בעניין רב"ט חבקין).

כך הוא אף מקום שבו מדובר באירוע בו חוברים מספר חיילים לעשות שימוש בסם, בתוך היחידה, בנוכחות חיילים נוספים; אירוע זה הוא ממין המקרים שפגיעתם במשמעת ובסדר הטוב בצבא חריפים, אף אם מדובר בשימוש חד-פעמי ממין זה, ועל כן מצדיקים עתירה למעצר סגור עד לתום ההליכים המשפטיים (ע"מ/07/66 בעניין טורי' ניסן).

ג. חיילים, החשודים בעבירה של היעדר מן השירות שלא ברשות, לפי סעיף 94 לחש"ץ, או בעבירה לפי סעיף 92 לחש"ץ. כאשר ההיעדרות מן השירות היא תוצר של עבירה במסמכים צבאיים, לפי סעיף 105 לחש"ץ, הרי שאם דבר העבירה נחקר בסמוך לביצועה, ככלל, יש לבקש לעצור את החשודים עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם;

ד. חיילים, החשודים בעבירה של בריחה ממשמורת, לפי סעיף 121 לחש"ץ;

ה. חיילים, החשודים במשחק בנשק טעון, או בכיוון נשק שאינו טעון לעבר אדם, בעיקר כאשר מתקיימת פעולה נוספת (כגון דריכה), וכן בכל שימוש בנשק שהסתיים בפציעת אדם (ראו ע"מ 43/02 בעניין סמל עמנואל) או שלא בפציעת אדם אך יש בו משום סיכון ממשי ופגיעה חמורה במשמעת הצבא (ראו ע"מ 50/06 בעניינו של טורי' שטרית, ע"מ 1/07 בעניינו של סמל אגייב ע"מ/08/107 בעניינו של טורי' בקוש לרבות שימוש בנשק קר, כגון ידווי אבנים);

ו. חיילים, החשודים בביצוע עבירה של התעללות בנסיבות חמורות או בעבירת התעללות, שתוצאתה חמורה (ראו ע"מ/03/29 בעניין סמל זמיר, ע"מ/04/28 בעניין ב.ס., ע"מ/08/24 בעניין סמל א.מ., ע"מ/08/33 בעניין סמל א.י., ע"מ/08/42 בעניין סמ"ר אייזן ואחי);

ז. חיילים, החשודים בביצוע מעשי אלימות, כאשר מצטברים היבטי חומרה מיוחדים להתנהגות האלימה (ראו ע"מ/97/49 בעניין טורי' דוד). כהיבטי חומרה יחשבו, בין היתר, הנסיבות הבאות:

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

גרימת נזק ממשי, אלימות קשה, שימוש בנשק חם או קר (לרבות לצורכי איום), מעשה מתוכנן, מעשה בצוותא עם חיילים אחרים, אלימות כלפי מפקד או בעל תפקיד ועבירות קודמות שעניינן מעשי אלימות (ר' למשל: ע"מ/1/07 בעניין סמל אגייב);

ח. עבירות אונס (בהיעדר נסיבות מיוחדות לקולא) וכן עבירות מין שאינן מגיעות כדי אונס, אם כרוכה בהן פגיעה חמורה במשמעת הצבאית, או שימוש באלימות חמורה, או אכזריות; לעניין זה, ר' גם הנחיה מס' 2.04 שעניינה עבירות מין.

ט. חיילים, החשודים בהוצאת נשק מרשות הצבא (כדוגמת רוס"רים, אקדחים ורימוני רסס, למעט מקרים חריגים בהם מתקיימות נסיבות לקולא, כגון היעדר מניע פלילי (ראו: ע"מ/18/94 סגן אורן, ע"מ/33/95 רב"ט ויסאם, ע"מ/12/06 טורי' סעדי, ע"מ/24/07 סמל גאולי, ע"מ/26/07 סמל ענר);

י. חיילים, החשודים במעורבות בתאונה קטלנית, או בתאונה שגרמה לפגיעה חמורה באדם, כאשר עסקינן במה שנחזה להיות "רשלנות רבתי" וכן חיילים החשודים בביצוע עבירות תעבורה במקרים חמורים, כגון נהיגה בשכרות (ע"מ/90,91/08 רב"ט אלירן נחום ואח' ר' גם הנחיה מס' 5.01.03);

יא. חיילים, החשודים במעורבות בנהיגה פרועה, אשר סיכנה חיי אדם (ראו: ע"מ/108,109/08 בעניין מקונן ואח');;

יב. חיילים, החשודים בעבירות הונאה, זיוף, שוחד או הוצאת רכוש בהיקף נרחב, ובסכומים גבוהים וכאשר בביצועה של העבירה כרוכות נסיבות מחמירות במיוחד (ראו: ע"מ/20/04 בעניין רס"ב יפה עזרא);

חלופות מעצר

18. **שחרור בערבות:** החש"ף אינו מחיל את הוראת חוק המעצרים, המחייבת לשקול חלופות מעצר, אך נראה, כי חובה זו נלמדת מעיקרון המידתיות כפי שנקבע בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (ראו ע"מ/11/98).

ע"פ סעיף 243 לחש"ף ניתן לשחרר בערבות כל מי שהחש"ף חל עליו דרך הוראת סעיפים 6, 7, 8(2), 8(3) או 11. בע"מ/9/98 בעניין **סמל מרקוביץ** נקבע, כי מטרת סעיף 243 היא לאפשר שחרורם בערובה של אלה, שזיקתם לשירות מוגבלת ומצומצמת. כאשר עסקינן בחייל המצוי בעיצומו של שירות מילואים או סדיר, הרי שקיימת בינו לבין השירות זיקה "חזקה" ולא ראוי להשיבו ליחידתו לאחר שהוגש נגדו כתב אישום בעבירה המצדיקה מעצר. לעומת זאת חייל, אשר אינו צפוי לשוב לשירות, זיקתו לצבא "מצומצמת" והפגיעה במשמעת הצבאית הכרוכה בהימנעות ממעצרו - נחלשת. ביה"ד הצבאי לערעורים פסק, כי כאשר אירע אקט של שחרור מן הצבא, הרי שניתן לפרש כאילו, **לצורכי סעיף 243א**, "סיים" החייל "לחלוטין או לשעה" להיות חייל, כאמור בסעיף 6 לחש"ף, ולפיכך ניתן לשחררו בערובה.

וידגש, כי אין אפשרות לשחרר מי שהוא "חייל" (שהחש"ף חל עליו מכוח היותו שייך לכוחות הסדירים של הצבא) ל"מעצר בית".

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

19. **מעצר ביחידה**: נוכח המגמה לצמצם את היקף המעצר עד תום ההליכים, ובהתחשב בעיקרון המידתיות הנגזר מהוראת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, גברה נטיית בתי הדין הצבאיים לעשות שימוש בחלופת מעצר זו. כך, למשל, נקבע, כי באישום בשימוש חד פעמי בסם מסוג קנאביס ביחידה, שלא בזמן פעילות או כוננות, ניתן להסתפק במעצר ביחידה (ע"מ/11/98 רב"ט מילשטיין, ולמול זאת ראו: ע"מ/7/07 רב"ט חבקינ); בנוסף נפסק, כי שימושים ספורים בסם מסוג קנאביס (4-2 הזדמנויות), אשר בוצעו לאורך השירות בנסיבות אזרחיות, מקימים עילה למעצר ביחידה (ראו: ע"מ/11/98 רב"ט מילשטיין, ע"מ/23/01 רב"ט ברינוב, ע"מ/66/07 טור' ניסן).

סעיף 491 לחש"ץ קובע, כי אין מנכים את התקופה בה שהה הנאשם במעצר ביחידה מעונש מאסר, אולם משך המעצר ביחידה ינוכה מעונש של "ריתוק" (לעניין זה ר' גם הפ"ע 5.0211).

ניהול הליכים בעת שמוחזק הנאשם במעצר על בסיס עילות "צבאיות"

20. הנחת המוצא המצויה בבסיס מתן ההוראה על מעצר סגור על סמך עילות המעצר "הצבאיות" היא ניהול מהיר של ההליכים וסיום המשפטים תוך שבועות אחדים. בהתאם, ככל שמתארכת תקופת המעצר (באורח מוחלט ואף באופן יחסי לעונש הצפוי) **מתקחות עילות המעצר**, אלו שעניינן מסוכנות, ובמיוחד אלו שעניינן פגיעה במשמעת הצבא. קושי זה נמוך יותר ככל שחומר הראיות מוצק יותר, ככל שעילת המעצר מובהקת יותר, וככל שהתקדמותו של המשפט יעילה.

21. ככלל, מקום שבו מוחזק הנאשם במעצר עד תום ההליכים או שמעצרו נקצב בהוראת בית הדין, על התובע לעשות כמיטב יכולתו לניהול הליכים מיטבי תוך שמירה על קצב התקדמות ההליך ומניעת דחיות מיותרות של הדיון מטעמים שאינם מוצדקים (לעניין זה ראה הכללים שהותוו בהלכת **פראג'ון** כפי שנקבעה בע"מ/72/08).

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

1.04.03 תקופות מרביות למעצר

1. סעיף 243ב לחש"ץ מחיל את הוראות סעיפים 59-62 לחוק המעצרים על חייל המוחזק במעצר לפי סימן א' לחלק ה' לחש"ץ. בהתאם לסעיפים האלה, הרי שעל התביעה לוודא עמידה בלוחות הזמנים (שאינם מצטברים) ולעקוב אחר מועדי הדיונים בבתי הדין, בהתאם לאמור להלן:

א. בהתאם לסעיף 59 לחוק המעצרים, העוסק בשאלת המעצר לפני הגשת כתב אישום, הרי ש**שחזוד** הנתון במעצר ולא הוגש נגדו כתב אישום תוך 75 ימים לאחר מעצרו, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה.

ב. בהתאם לסעיף 60 לחוק המעצרים, העוסק בשאלת המעצר לאחר הגשת כתב אישום, הרי שנאשם, שלאחר הגשת כתב האישום נגדו היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום, תקופה המצטרפת כדי 30 ימים ומשפטו לא החל, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה; ואולם רשאי בית המשפט לדחות את מועד תחילת המשפט, בלא שישוחרר, ל-30 ימים נוספים, אם ביקש זאת הנאשם או סניגורו. אי לכך, עובר לחלוף התקופה של 30 ימים מעת מועד הגשת כתב האישום נגד הנאשם, וכאשר **טרם ניתנה תשובתו לאשמה**, יבקש התובע שתבוצע הקראה של כתב האישום לנאשם, כדי לעמוד על כך שלא יתבקש בית הדין בהמשך להורות על שחרורו של הנאשם מסיבה זו בלבד. כן יובהר, כי מקום בו ניתנת הסכמת ההגנה, כי לא תיטען טענה בעניין חלוף המועדים האמורים, הרי שכלל, בהתאם לקבוע בסעיף 60 לחוק המעצרים, ניתן לקבל הסכמת ההגנה, כאמור, עד חלוף תקופה של 60 ימים, שאז יבקש התובע במעמד ההקראה את ביצועה של הקראה של כתב האישום.

יודגש, כי התקופה המרבית, כאמור בסעיף 60 לחוק המעצרים, נמנית החל ממועד הגשת כתב האישום ולא ממועד מעצרו של הנאשם (ראו ע/38/98). ביהמ"ש העליון פסק, כי יש לפרש את המושגים בסעיף בהתאם לנסיבות העניין. בהתאם נפסק, כי העלאת טענת פסלות כמוה כהתחלת המשפט, המפסיקה את מרוץ התקופה, כאמור בסעיף 60 לחוק המעצרים (בש"פ 7376/96 צריקר נ' מדינת ישראל (טרם פורסם)).

ג. בהתאם לסעיף 61 לחוק המעצרים, אשר עוסק בשאלת המעצר במהלך ההליכים המשפטיים ועובר למתן הכרעת דין, הרי שנאשם, שלאחר הגשת כתב אישום נגדו, היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום תקופה המצטרפת כדי **תשעה חודשים**, ומשפטו בערכאה הראשונה לא נגמר בהכרעת דין, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה. אף הארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים אפשרית היא, מכוח החוק, ועל כך יפורט להלן.

2. על אף הוראות אלה, מורה סעיף 243ב לחש"ץ, תוך החלת סעיף 62 לחוק המעצרים, כי שופט משפטאי בביה"ד הצבאי לערעורים רשאי להאריך או לצוות מחדש על מעצרו של הנאשם.

3. נוכח ייחודה של עילת המעצר ההרתעתית למסגרת הצבאית, נקבע כי במקרים בהם חייל עצור בגין העילה ההרתעתית כעילת מעצר יחידה, לפרק זמן העולה על 30 ימים, על התובע הפיקודי לקבל אישור מאת התובע הצבאי הראשי באשר להמשך המעצר. כאשר המעצר נמשך מעבר ל 60 ימים, חלה חובה

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אפריל 2022	הצבאית הראשית

להתייעץ ולקבל אישור מהפצ"ר באשר להמשכו, זאת בהתאם להתחייבות הפרקליט הצבאי הראשי במסגרת בג"צ 5666/97 טור' (מיל.) לי לוי נ' מפקד בס"כ 394 ואח'.

הארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים

4. סעיף 61 לחוק המעצרים קובע כי "נאשם שלאחר הגשת כתב אישום נגדו, היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום תקופה המצטרפת כדי תשעה חודשים, ומשפטו בערכאה הראשונה לא נגמר בהכרעת דין, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה". ס' 62 לחוק המעצרים מסמיך שופט של בית המשפט העליון "לצוות על הארכת מעצר או על מעצר חדש, לתקופה של 90 ימים, ולחזור ולצוות כך מעת לעת...". במערכת השפיטה הצבאית בקשה כאמור תוגש לשופט של ביה"ד הצבאי לערעורים, מכוח סעיף 243ב לחש"פ.

5. בהתאם לפסיקתו של בית המשפט העליון הארכת מעצרו של נאשם מעבר לתשעה חודשים, בטרם הסתיים עניינו הינה חריגה, ואין די בקיומה של עילת מעצר ובהצדקה עניינית להחזקה במעצר, אלא שמן הדין להצביע על קיומן של נסיבות מיוחדות, המצדיקות הארכת המעצר באורח חריג (בש"פ 5803/96 **מדינת ישראל נ' שבי ואח'** תקדין-עליון 96(3) 1165).

המבחן להפעלת הסמכות להארכת המעצר מעבר לתשעה חודשים הוא גמיש, כאשר השיקולים המכריעים הם חומרת העבירה, והסכנה הצפויה לציבור משחרור של הנאשם, הזמן שנותר לסיום המשפט, השלכת הזמן שחלף על השיקולים בגינם נעצר הנאשם עד תום ההליכים וכן הסיבה להתמשכות ההליכים (בש"פ 3668/93 **מדינת ישראל נ' קדרון**, פ"ד מז(3) 529). עם זאת, השיקול העיקרי הוא שיקול המסוכנות, כאשר השאלה העיקרית היא מה חומרת הסכנה הצפויה מן הנאשם, אם ישוחרר (בש"פ 7913/99 **מדינת ישראל נ' הר שפי**; ב"ש/152/08 בעניין טור' אבו ג'אד).

6. יובהר, כי בשלב דיון בבקשה להארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים לא תישמע טענה בדבר חולשתה של התשתית הראייתית. טענה מין זו צריכה שתידון בבקשה לעיון חוזר בהחלטה למעצר הנדונה בפני בית הדין, אשר הורה מלכתחילה על מעצרו של הנאשם (ראו בש"פ 7913/01 **מדינת ישראל נ' מיארה**; בש"פ 6489/00 **מדינת ישראל נ' זגורי** (2000); בש"פ 118/97 **מדינת ישראל נ' מנדורי**; וכן ב"ש/78/03 **התובע הצבאי הראשי נגד סא"ל עומר אל הייב**; ב"ש/152/08 **התובע הצבאי הראשי נגד טור' מוסה אבו ג'אד**).

7. אשר לזהות הערכאה המוסמכת להאריך מעצרו של נאשם, מעבר לתשעה חודשים, אשר הורשע, אך טרם נגזר דינו נאשם שנעצר עד תום ההליכים ונתנה הכרעת דין במשפטו במהלך תשעה חודשים מאז הגשת כתב האישום, מעצרו יימשך מכוח הצו שניתן נגדו בתחילת המשפט. ואילו נאשם שנעצר עד תום ההליכים וניתנה הכרעת דין במשפטו לאחר עבור תשעה חודשים מאז הגשת כתב האישום, מעצרו יוארך על-פי החלטתו של שופט בית הדין הצבאי לערעורים (בש"פ 433/98 **מ"י נ' ינון בן רחמים איבדיוב**).